

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

De Timore Dei sancto, & mundano peruerso. cap. 23.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

De Timore Dei, & mundano peruerso. Cap. XXIII.

Alterum par affectuū in parte Irascibili est Timor, & Audacia. Timor (vt cum Arist. diximus) est perturbatio ex opinione futuri mali & ardui nata. Huius sex species numerantur à Dam. Desidia vel pigritia, quæ est timor laboris molesti, ideoque fugimus vel differimus. Erubescencia, quæ est metus admittendi aliquid turpe nè dedecore afficiamur, & de bona existimatione excidamur. Verecundia de opere iam male perpetrato ob eundem finem. Quanquam alij erubescencia de perpetrato; Verecundiam de proposito opere explicant. Admiratio, idest timor alicuius mali magni in quo difficile sit ferre iudiciū, quam latius Aristoteles in Rhet. diffinit esse suspensionem ansæ cupientis scire causam rei quam nescit. Stupor, qui est timor alicuius mali noui, & cuius nullam habeamus experientiam. Agonia, quæ est timor magni alicuius mali cuius non apparet modus euadendi. Alij addunt terrorem, qui est timor magni mali, minis ab aliquo incussis. Audacia, vero est contraria timori, & est contemptus imminētis mali. Timor aliquis bonus est, vt timor Dei, & ille qui ex penæ diuinæ consideratione oritur, & multo magis qui est filialis. Aliquis malus qui solet vocari timor mundanus.

Timor Dei Ad timorem Diuinum inducendum argumenta suppeditabunt hi loci. Primo sacrorum librorum auctoritas, quæ adeo nobis timorem Dei inculcat. Venite filij, audite me, timorem Domini docebo vos, Et nunc quid Dominus Deus tuus petidat te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, & ambules in vijs eius, & diligas Deum. Faciendi plures libros nullus est finis, finem loquendi pariter omnes audiamus. Deum time & mandata eius obserua, hoc est omnis homo. Item time eum qui postquam occiderit corpus, potestatem habet animam mittere in gehennam. Secundo. Excellentia, & thesaurus timoris Domini, de quo mira habent Scriptura sacra, vt sic nos ad eum alliciant. Initium sapientiæ timor Domini. Plenitudo sapientiæ timor Domini. Timor Domini ipsa est sapientia. Beatus vir qui semper test pauidus. Tertio. Effectus timoris huius; nam reuocat à malis, & calcas addit ad bonum exequendum, ipse præseruat & munit contra peccatum. Ideo Bas. in primo cap. prou. assimilat clauis qui tenent hominem ne se commoueat contra Deum, ex illo Psal. Confige timore tuo carnes meas. Chryl.

2. Rhet. c.

5.

Lib. 2. c. 17

Orthod.

fid.

Timoris spe

cies sex.

5. ans. 1

Timor Dei

his argumen

tis nascitur.

Psal. 33.

Deut. 10.

Eccles. 12.

Matth. 10.

Eccl. 1.

Iob. 28.

Eccl. 1.

Pro. 28.

Psal. 118.

Hom. 15.

ad Pop.

Anth.

Chryf. adstringit hominem Deo, & efficit diligentem, ac fo-
 lertem in operibus, quæ ad Dei honorem tendunt: Efficit hu-
 milem, reuerentem, fortem, cautum, ne perdat Deum, omnia
 terrena contemnentem propter Deum, non secus atque dum
 in tempestate ad tuendam vitam incolumé proijciuntur mer-
 ces. Iob. semper (ait) quasi tumentes super me fluctus timui
 Deum. Quartò. Inducit timorem consideratio maiestatis
 Dei, eius dominij, prouidentia, & aliarum perfeccionum. Ideo
 Moses postquam hortatus est ad Dei timorem subdit; En Do-
 mini tui cælum est, & cælum cali, terra & omnia quæ in ca-
 sunt, & deinde subdit, quia Dominus Deus noster ipse est Deus
 Deorum, & Dominus Dominantium; Deus magnus, & potens,
 & terribilis, qui personam non accipit, nec munera. Quintò.
 Consideratio præsentia Dei, qui semper nos videt, semper no-
 bis adest, multum ad hoc valet. Nam si præsentia hominum
 in opere malo gignit timorem, & verecundiam, quid efficit
 præsentia Dei si rectè consideretur, qui maximè odit omne pec-
 catum; & cuius oculis omnia nuda sunt & aperta, promptuq;
 est viciis? Sextò. Proponenda est ante oculos Iustitia Dei, qui
 adeo peccatnm, odit vt pœna æterna puniat, & horrendum est
 incidere in manus Dei viuentis, quod fit in secundo aduentu
 Christi. Proponenda sunt multa peccantibus iam irrogata sup-
 plicia, vt Angelis malis, primis parentibus cum tota posteri-
 tate, toti mundo per diluuium immisum Sodomæ, Egypto, &c.
 Septimò. Timere nos oportet cum habeamus tot hostes nobis
 invidiantes, Dæmones & nos ipsos pugnantes contra nos, nam
 caro concupiscit aduersus spiritum, & sensus contradicit. Ra-
 tionis præterea tot pericula, & occasiones malorum ex mundo
 nos ad se malis exemplis allicientes. Octauò. Proderit attenda
 consideratio futuræ & incertæ mortis, iudicij tam particularis
 quàm vniuersalis, inferni ad quem, tam multi condemnantur.
 Nonò. Peccatorum nostrorum consideratio: nam de præteritis
 dicitur. De propitiato peccato noli esse sine metu. Multa sunt
 occulta: Delicta quis intelligit? Decimò. Exempla multorum
 sanctorum, qui ceciderunt, qualis fuit Dauid, licet esset secun-
 dum cor Dei. Salomon licet plenus tanta sapientia; nec defunt
 alia multa exempla, & antiqua & recentia quæ in hunc finem
 scribuntur, vt cautiore reddamur, & nobis timeamus. Rursus.
 Exempla sanctorum, qui quò magis in sanctitate proficiunt, &
 maiori lumine à Deo illustrantur, eò magis metuunt timore
 filiali. Ita docet Greg. sanctus: quò magis altiora considerant,
 cò

Cap. 31.

Deut. 10.

Hebr. 4.

Ecc. 5.

Psal. 18.

1. 5. Mor.

c. 20.

cò

eò magis formidare, & alibi, Iusti, ait, ne Deum sentiant iratum, tranquillum timent: mali nec feriri pertimescunt, cum feriantur, ideo eis timor non parit requiem, sed timorem pena importat.

Eadem diligentia, qua ad timorem castum, & sanctum hortatur Orator suos Auditores, eniti etiam debet, ut timorem malum ex animis excutiat, siue is vocetur timor mundanus, cum quis metu amittendi bona temporalia, siue carnalis, cum metu alicuius mali corporis, aut etiam mortis, Dei præcepta transgreditur, siue aliunde oriatur, cum ex animi abiectione, aliquis fugiens laborem, ac difficultates, non audet graue aliquod opus in Dei gloriam aggredi. Ad expellendum timorem hunc, *Primò*, quia clauus clauo truditur, plurimum oratio valet, quæ timorem Dei firmat in anima. Plus enim timendus est

Contra Timorem malum.

Prou. 14.

Matt. 10.

Dan. 13.

De Coro:

Militis.

Psal. 10.

Psal. 90.

Deus, ne offendatur, quàm faciendum aliquid contra Deum, ex vano timore. In timore Domini fiducia fortitudinis: hoc argumentum vsus Christus dixit, Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere: timete autem eum qui potestatem habet animam & corpus perdere in gehenam. Et Susana Angustia (ait) sunt mihi vndiq; si enim hoc egero mors mihi est, si autem non egero, non effugiam manus vestras, sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini. Hic Dei timor si vigeat, nullares vnquam tanta continget, quæ hominẽ à recto detorqueat, dicunt enim secum ipsi illud Tertull. Nulla est necessitas delinquendi, quibus vna est necessitas non delinquendi. *Secundò*, Omnes etiam loci qui ad excitandam in Deum spem superius sunt allati, huic item negotio seruiunt. Hoc genus argumenti frequentissimum, vti ibi diximus, est apud Psalmos Dauidicos vbi sese sanctus Rex contra huiusmodi timores multis modis confirmat. In Domino confido, ait, quomodo dicitis animam meam transmigra in montem sicut passer. Qui habitat in adiutorio Altissimi, in protectione Dei celi commorabitur, & subdit. Non timebis à timore nocturno à sagitta volante, &c. Super aspidem & basiliscum ambulabis, & quæ sequuntur. *Tertiò*, Poterit asper ferri turpitudine timoris vani. Est enim hæc passio inter omnes alias vilissima, propria mulierum, puerorum, ac ne belluarum quidem omnium, sed maximè ignobilium, non Aquila, nõ Leonis; quique huic perturbationi succumbunt nihil præclarum, nihil vnquam christiana dignum præstantia possunt efficere. *Quartò*, Ex timore pleraque peccata ortum habent, teste Augustino

gustino in illud Incensa igni, & suffossa ab increpatione vultus
 tui peribunt, omnia, inquit peccata procedunt aut ab amore
 male inflamante, aut à timore male humiliante, idest, animū
 desiciente: illa sunt incensa igni, hæc suffossa, & vtraque peri-
 bunt male à Deo increpante. *J Chrysof.* Hoc, inquit, omnia,
 peruertit, hoc vniuersum orbem terrarum perturbauit, quo-
 niam respectu hominum omnia facimus: & in bonis operibus
 nulla nobis cura est, vt laudatorem Deum habeamus, sed laudē
 nobis à conseruis inquirimus; in sceleribus rursus, Deo con-
 tepto, homines formidamus. *Quintò*, Timor malus saepe obscu-
 rat intellectum, & tenebras offundit. Timor, & tremor venerūt
 super me, & contexerunt me tenebræ. Impedit verā libertatem
 operum, vt videmus contingere in Iudicibus, qui timore ma-
 gnatum, iudicium peruertunt. In Prælatiis qui non audent cor-
 rigere vbi, & quando est opus. In Concionatoribus, qui tacent
 vbi loquendum est, quibus illud conuenit. Væ mihi quia taci-
 cui: & plerisque alijs, qui mentiuntur, peierant, veritatem oc-
 cultant, adulantur & alia indigna committunt. *Sextò*, Conside-
 randa rerum diuinarum præstantia, & vtilitas, quantòque plu-
 ris facienda sit Dei voluntas & gratia, quam omnia tempora-
 lia bona, præsertim cum hæc sint vilissima, maculent animā,
 non dent quietem, Deus autem sit omne bonum nostrum, quo
 saluo salua erunt omnia. *Septimò*, non timendæ corporis cala-
 mitates, ac pœnæ, cum pariant animā, ac corpori, etiam aternā
 felicitatem; Dicente etiam Paulo. Non sunt condignæ passio-
 nes huius temporis ad futuram gloriam. Imò caro ipsa est fre-
 man da, & domanda, cum sit spiritui contraria. *Octauò* exem-
 plum Christi, qui licet mortem horreret naturali instinctu, ta-
 men fortiter, subiit pro nostra salute: & exempla innumera
 Martyrum, ac Virginum, puellarum, puerorum, confessorum,
 & omnium Sanctorum, qui prompto animo & magno, arum-
 nas, tormenta, & omnes difficultates superarunt.

Audacia contraria est timori, est commotio appetitus irasci-
 bilis ad prosequendum bonum arduum cum contemptu immi-
 nentis mali, atque difficultatis. Seruit autem audacia spei, &
 pugnat contra timorem vanum atque inordinatum animi abie-
 ctū, & vilis. Potest autem etiam vt alia passiones esse bona &
 mala: bona est si sequatur præceptum rectæ rationis ac Dei vo-
 luntatem, & Diuino auxilio innitatur; Aristoteles affirmat
 eos esse audaciores, qui rectè se habent erga diuina, qui sibi di-
 uinam opem promittere possunt, & concordat hæc sententia
 cum

*Aug. in
ps. 79.*

*Hom. 12.
in epist. ad
Corinth. 1.*

Psal. 14.

Isa. 6.

Rom. 8.

Audacia.

2. Rhet. c. 2

Pf. 17. cum illa. In Deo meo transgrediar murum. Nascitur enim hæc audacia ex spe ac fiducia in Deum. Audacia mala ac temeraria est, cum quis præter rationem obijcit se periculis supra vires: quod est temerarium: tales autem qui temerè aggrediuntur, ait. Arist. in principijs esse audaciores, sed in ipsis periculis deficere, quia non cogitarant: contra qui cum ratione aggrediuntur in progressu animosiores fieri. Eset etiam audacia peruersa malè viuere, neque timere iustitiam Dei, & de eius misericordia temerè præsumere, quod est vnum ex peccatis in Spiritum Sanctum. De hac passione non est quod alia dicam; nam loci ad excitandam audaciam bonam, sunt ijdem, quos assignaui agens de spe: Contra audaciam peruersam valent illi loci qui vtilis sunt ad rectum timorem mouendum.

Contra Iram loci, & Remedia. Cap. XXIV.

Ira naturalis ad quid data.
Niff. lib. 4. de Philos. c. 13.
Da. lib. 1. Orth. fid. c. 16.
Baf. Hom. de Ira. Quomodo excitatur Ira.

Sequitur ergo vltimò loco Ira. quam primò Arist. postuit, quæ data est nobis, & insita naturæ ad propulsanda impedimenta, & superandas difficultates, quæ se nobis ingerunt, quò minus assequamur illud bonum, quod appetimus. Vnde Greg. Niff. vocat Iram armigeram concupiscentiæ: Dama: Concupiscentiæ & rationis satellitem. Basil. facultatem irascibile appellat militem, & mentis Apparitorem ac concupiscentiæ & rationis satellitem, & Irã comparat armis. Excitatur hoc modo: cum quispiam per imaginationem apprehendit impedimentum aliquod circa id, quod concupiscit, excitatur bilis, ex cuius euaporatione feruet sanguis, maximè circa cor, & ex calore sanguinis sumit animal vires, & accenditur ad propulsandum impedimentum illud, & hæc est ira quæ solet materialiter definiri, vt sit accenso sanguinis circa cor; sed eius formalis definitio quam ex Aristot. supra attulimus est, appetitus vindictæ, cum dolore, propter apparentem in se, vel suos contemptum; qua in re conuenit cum odio inimicitie aliquo modo, cum tamen odium sit in concupiscibili; sed in hoc differt ira ab odio, quod ira respicit compensationem iniuriæ sibi illata, istud enim est vindicta; sed odium tendit in malum & exitium rei quem odit, ac detestatur, facilis tamen est transitus ab ira ad odium: Est enim odiũ saepe effectus iræ, & Cicero vocat odium iram inueteratam. Significat etiam Aristoteles in allata definitione causam iræ esse contemptum, quia apprehendit se parui pendii ab aliquo, vnde nascitur Tristitia, & inde Ira, id est appetitus